

תערוכתו של חיים סביצקי היא תערוכת היחיד הראשונה שלו. כמעט כל הציורים עשויים בסולמות צבעוניים אחידים, לרוב סולם של אוקר-כתום-חום-שחור. התוצאה היא סולם צבעוני אפקטיבי, נעים לעין ו... חסר בעיות ציוריות, ומתוך כך קל מאוד להפעלה. האווירה בציורים רומנטית מאוד ומגיעה, לפחות באחד הציורים ("שיכורים"), למשהו הקרוב לדמוני. מבחינת השימוש באמצעים, לקויה תערוכתו במה שאפשר אולי לכנות בשם "המלכודת של המתחילים": התמכרות לאפקטים הנוצרים בעת השימוש בהנחת צבע, הנעשית באמצעות סכין ציירים. סביצקי, כרבים לפניו, גילה טכניקה זו, או ליתר דיוק, את האפקטים הנוצרים בעקב השימוש בה, הוקסם מהם והפכם לטכניקה בלעדית. האפקטים אמנם מרשימים, אלא שלא זו בלבד שאינם פותרים בעיות ציוריות, אלא שהם מונעים פתרונות כאלה. כתם הצבע המונח כשיטה בסכין ציירים, חסר כל רגישות; ערוב הצבעים על הברד (כפי שקורה כאשר משתמשים בטכניקה כזאת, אינו מאפשר כל טוהר צבעוני ומונע הנחת כתם מחייב. תוך העדפת האפקט מתחמק סביצקי מפתרון ציורי מחייב וממילא - מציור. נראה שלחיים סביצקי "יש מה לומר", אך הוא נגרר בקלות רבה מדי אחרי אפקטים חיצוניים והגררות זו מצביעה על סכנה חמורה של התדרדרות לעבר מתקנות.

אהרון כהנא

"רישומים של אהרון כהנא" / הארץ / 3.2.67 / תע' יחיד / גלריה "מסדה" / תל-אביב

תערוכתו של אהרון כהנא מורכבת מרישומים שנעשו בשלהי שנות הארבעים ואפשר למצוא בה מספר תכונות המאפיינות את ציורו של אמן זה עד היום. אפשר לראות בהם - מלבד העניין הישיר - גם עניין היסטורי כפול: הם משקפים את דרכו המיוחדת של כהנא ובעת ובעונה אחת גם מאפשרים מבט לאחת התקופות הסוערות ביותר בתהליך ההתפתחות של הציור בארץ: את האקספרימנטים שנעשו בזמן התערוכות הראשונות של קבוצת "אופקים חדשים".

רוב הרישומים אינם בבחינת רישום "עצמאי", אלא סקיצות וחיפושים בדרך לעיצוב סגנון שהיה באותה תקופה חדשני בארץ. מעניין לראות בבירור כה רב את עיקר התכונות שעברו לאחר מכן כחוט השני ביצירתו של כהנא: (א) נטייה עזה לסגנון המדגיש את הצד הצורני מבני של העצמים המצוירים. הגישה לסגנון שואבת אמנם משהו מהקוביזם, אך עוברת עד מהרה לארגון צורות דו-מימדיות הנוחות גם לעיצוב דקורטיבי, הקשור בקרמיקה האמנותית של אמן זה. (ב) הרישומים מראים על תביעתו של כהנא לאיזון מדויק המתייחס

יותר לשטח הנייר, או לאחר מכן, הברד ופחות לעומק. איזון דו-מימדי זה תומך היטב בנטייה לסגנון שהוזכרה לעיל. (ג) במקביל לנטיות לסגנון ולסטאטיות מסוימת בקומפוזיציה - אם כי כהנא מעדיף כמעט תמיד קומפוזיציות פתוחות ומרווחות - קיימת גם נטייה ברורה למגע מייד, אקספרימנטלי במהותו. תנועה מתמדת בין איזון כמעט סטאטי ובין תנועתיות אקספרימנטלית אמנם מאפיינת את כל דרכו האמנותית של כהנא. ד. נטייה רביעית, וחשובה לא פחות, היא נטייתו של כהנא לאקספרימנטליות, לשינוי מתמיד ולבדיקת צורות חדשות - עוד תכונה המאפיינת את דרכו העתידה של אמן זה.

מיכאל ארגוב

"ציורי מיכאל ארגוב" / הארץ / 7.4.67 / תע' יחיד / גלריה "מסדה" / תל-אביב

בשנות החמישים, הציג מיכאל ארגוב, שחזר באותה תקופה משהייה בפאריס, תערוכת יחיד במוזיאון תל-אביב. הציורים היו פיגורטיביים, מסוגננים, חלוקת השטח מאורגנת דו-מימדית והצבעוניות נבנתה באמצעות שכבות צבעוניות ושימוש ב"מכחול יבש". אפיון זה חשוב להבנת תערוכתו העכשווית. מאז, נטש ארגוב לתקופה ארוכה למדי את הציור הפיגורטיבי ועבר לסגנון ציור מופשט שגם בו היו שלבים מספר: שלב קונסטרוקטיבי בו השתמש ארגוב במשטחים וטקסטורות שאורגנו על בסיס צורות כמעט גיאומטריות (1961), ושלב קרוב יותר לאקספרימנטליזם בו נזקק לתנועת מכחול חופשי ודינאמי יותר - אם כי היה זה אקספרימנטליזם, מתון מאוד שהדגיש יותר את ה"עשייה הציורית" מאשר את התהליכים הרגשיים (תערוכת 1964). להשלמת התמונה, ראוי להזכיר את התמסרותו של ארגוב בשנים האחרונות לצילום, בו ראה השלמה והמשך ליצירתו הציורית.

בסוף רשימת ביקורת ("תרבות וספרות", 15.5.1964) הופיעה השאלה: האם פותח ארגוב לעצמו שער לציור פיגורטיבי מחדש? - עתה אפשרית תשובה חיובית לשאלה זו. החזרה לשימוש במושאים פיגורטיביים לא היתה ישירה: בתחילה הופיעה חזרה זו בדרך התצלום. רק עתה נכנס גורם פיגורטיבי זה - אם כי עדיין בעזרת תצלומים - גם לציור. דמות האדם מופיעה שנית על ידי שילוב של תצלומי עירום במסגרת התמונה.

תערוכתו הנוכחית של ארגוב סביב נושא אחיד בשני מישורים: המישור של דרך הגילום - כל הציורים עשויים משילוב של תצלום וציור; ומישור הנושא - כל הציורים, לפחות התצלומים המשולבים בהם, עוסקים בעירום אישה.

התצלומים: תצלומיו של ארגוב "ריאליסטיים" - היינו, ארגוב מעמיד את המודל בתנוחה שתאפשר לו תצלום בעל קומפוזיציה אסתטית, ללא צורך בפעלולי מעבדה יוצאים מגדר הרגיל (בניגוד, למשל, לתצלומים האמנותיים של הנרי שלזניאק, שעיקרם בעיבוד במעבדה). התצלומים מתנזרים מכל אספקט ספרותי או אפילו "אווירתי" - השיקול המרכזי המנחה את ארגוב הצלם הוא המבנה הצורני האסתטיסטי. מבחינה זו, קרובים התצלומים